

GESPREKKEN MET KUNSTENAARS

SOFIE MULLER

Het werk van Sofie Muller ontdekken is een verwarrende ervaring. Haar beelden trekken aan door hun sterke esthetiek, maar tonen figuren, veelal jonge personages, in staat van vertwijfeling, beschadigd. Haar werken zijn observaties rond identiteit, sekse, lichaam. Heel menselijk en dus heel kwetsbaar. Met stijgende erkenning en succes tot gevolg. Toch houdt ze haar productie, bewust, kleinschalig. "Ik zal één van die kunstenaars zijn met een beperkt oeuvre, waarvan het meeste nog door mijn eigen handen gemaakt is."

Als dochter van een antiekhandelaar ben je opgegroeid tussen klassieke kunst en antiquiteiten. Laat dat sporen na in je werk?

Het was voor mij heel vertrouwd om met kunst bezig te zijn. Ik trok altijd met mijn vader mee op pad om aankopen te doen. Kunst is dus gewoon vergroeid met mijn leven. Op mijn vijftiende trok ik naar het kunsthumaniora aan Sint-Lucas te Gent. Kunstonderwijs is zeker niet altijd evident geweest: de opvattingen die ik meekreeg vanuit mijn thuissituatie verschilden volledig met de normen en tendensen binnen een kunstopleiding en de kunstwereld van vandaag. Soms had ik het gevoel dat mijn achtergrond als antiquairdochter me enorm in de weg stond. Nu kan ik alleen maar zeggen dat die opvoeding een zegen is geweest. Ik heb vooral positieve herinneringen aan het kunstonderwijs. Zeker de jaren aan de Antwerpse Academie behoren tot de interessantste en fijnste jaren van mijn leven.

Was voor jou het creatief bezig zijn een middel om alles beter te kunnen plaatsen?

Op de eerste dag dat ik de kunsthumaniora startte, wist ik: "Dit is mijn weg. Dit wil ik de rest van mijn leven doen." Ik ben altijd al een Einzelgänger geweest, dus stond ik meestal los van de rest van de klas. Ik ben er niet mee begonnen om kunstenaar te worden, wel uit drang. En die drang heb ik nog steeds.

1.



2.



Je maakt hoofdzakelijk beelden, maar startte als schilder. Liggen je beelden in het verlengde van wat je toen schilderde?

Tussen 1992 en '95 was ik helemaal in de ban van Marlene Dumas. Ik was enorm onder de indruk van de eerste werken die ik van haar zag, in Tilburg. Ik kon, als studente, niet goed om met materie - in de academie was het toen gangbaar om met heel veel verf pasteus te gaan werken - terwijl ik net heel weinig verf gebruikte. Het was een openbaring te zien dat Marlene - die ook weinig verf gebruikte - daar enorm sterk mee omging. In die tijd was mijn werk sterk door haar beïnvloed.

3.



Zoals een tekenaar van een wit blad vertrekt of een fotograaf op pad gaat, start jij van een homp klei die je volgens de traditionele methode verwerkt. Daarvoor vertrek je van zelfgemaakte foto's.

Ik begin meestal vanuit een vaag idee, van enkele notities een schets. Ik laat die ideeën maanden rijpen tot ik er helemaal van overtuigd ben dat ik een beeld moet maken en dan vlieg ik erin. Al sta ik bij het beginpunt altijd enorm onder spanning. Ik vertrek bijna nooit van levend model. Die gebruik ik soms, enkel op het einde van het proces om bepaalde details van anatomie beter te bekijken. Het is wel zo dat tijdens dat creatieproces het nog alle kanten kan uitgaan. Het gebeurt zelden dat een beeld eindigt volgens mijn eerste gedachte. Mijn werkproces verloopt eigenlijk zeer organisch en intuïtief. De momenten van het boetsen zijn hele rustgevende, bijna meditatieve momenten. Je gaat volledig op in dat werk. Ik vind dat meestal een heel aangename periode.

Hoe kijk jij als kunstenaar die bezig is met een klassiek medium en redelijk klassiek werkt, naar de hedendaagse kunstwereld?

Er is heel wat hedendaagse kunst die ik moeilijk kan lezen, die me te koud en te theoretisch is. Over vijftig jaar wordt er toch gefilterd welke werken goed zijn en welke niet. Ik ben ervan overtuigd dat er veel van dat theoretisch werk de tijd niet zal overleven. In het buitenland doe ik altijd eerst de klassieke musea aan en daarna pas de ruimtes voor hedendaagse kunst. Musea voor hedendaagse kunst zijn meestal een stuk opener en lichter. Het vraagt meer inspanning om een museum van oude kunst te doorlopen dan een museum van hedendaagse kunst.

Moet je veel tegen vooroordelen opboksen omdat je zo klassiek en figuratief werkt? De meeste hippe beeldhouwers laten zich eerder met installatiekunst in.

Het was niet altijd even gemakkelijk, zeker niet in mijn Sint-Lucasperiode. We leven hier in België nog altijd in een postmodernistisch tijdperk. Af en toe zit daar dan nog een enkeling tussen die nog met figuratie bezig is. Ik voel me inderdaad alsof ik totaal niet thuishoor in de tendentieuze kunstwereld van vandaag.

In de schilderkunst wordt de klassieke en figuratieve toets net wel enorm geapprecieerd. Denken we maar aan het succes van schilders als Michael Borremans.

Inderdaad. Maar ooit is Borremans ook een Einzelgänger geweest. En kijk waar hij nu staat. Maar ik mag niet klagen over de kansen en de appreciatie die ik vandaag krijg. Ik voel me meer en meer gesteund in mijn keuzes.

Je exposities maken veel los bij de bezoeker.

Het is ongelooflijk hoeveel mails ik heb ontvangen en welke persoonlijke verhalen ik heb gekregen. Terwijl ik aan mijn beelden werkte, had ik totaal geen idee dat ze zoveel impact zouden hebben. Die respons geeft me als kunstenaar extra energie. Als het werk af is en definitief zijn plaats krijgt en je merkt dat het werkt: dat geeft een kick. De positieve feedback erna is nog een extra kers op de taart. Ik heb al heel wat kritiek gehad, soms opbouwend, soms vernederend. Ik doe wat ik voel dat ik moet doen en laat me vooral leiden door mijn intuïtie.

Wat komt de toeschouwer te weten door naar jouw werk te kijken?

In het beste geval komt hij of zij zichzelf tegen.

De sculpturen die je maakt in je atelier worden bij een expositie in een andere context getoond. In hoever is de ruimte bepalend?

De ruimte is essentieel voor de beleving van een beeld. Je kent de plek altijd wel ongeveer, maar het blijft spannend: "Hoe gaat het hier werken?" Ik maak soms een kleine maquette om te zien hoe een werk in de

4.



ruimte staat. Daarnaast kan je voor een beeld verschillende presentatievormen kiezen. 'Jesse' bijvoorbeeld heb ik in de openbare ruimte gepresenteerd met een rood bloemenspoor, in het kasteel van Rekem met een bloedspoor en in de galerie op een catwalk. Ook 'Alice' heb ik zowel in een hoek, als in het midden van een ruimte, als in een glazen hoek geplaatst. Ik heb graag die interactie en speel daar ook graag mee. Door de plaatsing kan ook de betekenis helemaal veranderen, wat het telkens weer interessant maakt.

Je doet ook soms mee aan wedstrijden en openbare opdrachten.

Bij die opdrachten heb je een voorstudie nodig, een visietekst of een presentatie. Meestal slorpt dat heel wat tijd op. Ik vind die opdrachten voor werk in de publieke ruimten heel interessant, omdat je vanuit een heel ander perspectief gaat kijken: je moet met de omgeving, de ruimte rekening houden, maar ook met de doelgroep en het budget. En het moet natuurlijk een plaats kunnen krijgen binnen je eigen oeuvre.

Aan welke voorwaarden moet een kunstwerk voldoen om door jou goed tot uitstekend gevonden te worden?

Een werk moet mij dichterbij mezelf brengen of aanzetten tot zelfreflectie. Kunst moet datgene voelbaar maken waar eigenlijk geen woorden voor zijn. Het kan zeer ervaringsgericht werken, zoals bij Anish Kapoor of Cildo Meireles. Soms toont het iets spiritueels of toont het iets diepmenselijks. Rembrandt lijkt in sommige portretten de ziel te willen blootleggen. Hoewel we niet precies weten of de geportretteerde er wel echt op lijkt, het blijft een afbeelding. En toch brengt dat bij ons iets teweeg.

Je eerste exposities, bij Galerie S. & H. De Buck in Gent kregen titels als SeXes' en 'Morphs' mee. Wat was het uitgangspunt van die tentoonstellingen?

Ze zijn beiden gegroeid vanuit eenzelfde thematiek: de vraagstelling over de evolutie van de mens. Er ging op dat moment (2004-2006) heel wat aandacht naar de veranderingen in het milieu. Het ging ook over de vervaging tussen mannelijkheid en vrouwelijkheid en de gigantische veranderingen door het oestrogeen: genetische manipulatie, plastische chirurgie,...

Voor het werk 'Shemale' trok de aandacht.

Dat beeld heeft voor veel commotie gezorgd. Je zou kunnen zeggen dat het een kleine hermafrodit is. Al hoeft je het niet zo drastisch te zien, het kan ook een jongetje zijn dat zich als meisje heeft verkleed. Hier ook weer die vraagstelling over de verandering van sekse. Mijn contact met een assistent plastisch chirurg, gespecialiseerd in het transformeren van geslacht heeft me daarbij geïnspireerd.

Je stapte daarna over naar Galerie Geukens & De Vil en pakte er bij de expo 'Be divided' ook uit met een opmerkelijk werk: 'The Closet'.

Het was een bloedspuwende fontein, waarvan de tegels bezaaid waren met tepels, een soort parasieten die de kleine ruimte innamen. Hier was mijn inspiratiebron de veranderingen in de fauna en flora, oestrogeen dat alles inneemt. Het bidet is een onduidelijk meubelstuk, waarvan bijna niemand de functie nog van kent. Binnen 'the closet' spuwt dit ambigue ding bloed.

Tijdens volgende tentoonstellingen zijn een aantal sleutelwerken ontstaan, zoals 'Alice', met afgeplat voorhoofd, die gemaakt is om in de hoek te staan. Welke filosofie zit er achter die beelden?

Bij al die tentoonstellingen ontstonden de sculpturen los van elkaar. Ze zijn altijd gelinkt aan een bepaald persoon uit mijn omgeving die in mijn gedachten speelt. Het zijn zeker geen realistisch juiste portretten, maar eerder mentaal psychische portretten.

De beelden hebben nooit contact met elkaar.

Ik wou ze met elkaar confronteren, maar al gauw ben ik daarvan afgestapt. Ik moest mijn sculpturen uiteen trekken en van elkaar isoleren. Ze staan ook zo op zich, dat ze de ruimte en de plaats rondom hen echt nodig hebben. Maar toch is er een soort van gemeenschappelijk gevoel tussen de beelden onderling, waardoor ze als een eenheid kunnen gezien worden.

Op je recente expo bij Geukens en De Vil toonde je het werk 'Clarysse', een meisje met de handen in het denkbeeldige haar.

Clarysse is het slachtoffer geworden van een black out, een tijdelijke geheugenstop, veroorzaakt door faalangst, iets waar heel wat kinderen last van hebben. Clarysse verwijst ook naar het vreemde meisje in het boek 'Fahrenheit 451' van Ray Bradbury. Een meisje dat als abnormaal gezien wordt omdat ze op een heel andere manier aandacht heeft voor de wereld rondom zich.

Een ander aspect van je werk zijn de smoke drawings. Hoe komen die tot stand?

Sinds 2009 ben ik bezig met dit experiment. De tekeningen bestaan uit niets meer dan rook en was op papier. Het is een techniek die ik me na maanden experimenteren eigen heb gemaakt. Iedere tekening bestaat uit verschillende rooklagen, telkens gefixeerd. Soms brand ik ook was op het papier waardoor er weer witte leemtes ontstaan. Ik moet toegeven dat heel wat papier letterlijk in rook opgaat. 't Is een zeer papierverkwistende techniek.

Denk je dat je het als kunstenaar tegenwoordig nog redt zonder galerie?

Het is het toch belangrijk een platform te krijgen. Door respons op je werk en ook door enige verkoop, krijg je de kans om verder te evolueren en te investeren in je oeuvre. Een galerie is absoluut noodzakelijk om als kunstenaar te kunnen groeien. Alhoewel er vandaag meer en meer artiesten zijn die alles in eigen handen nemen en het toch ook niet slecht doen. Een galerie mag natuurlijk niet enkel een verkoopplek zijn. Er wordt van haar verwacht dat zij er alles aan doet om haar kunstenaars te positioneren.

Hoe belangrijk is een carrière, succes?

Hoe verder je succes als kunstenaar reikt, hoe meer voldoening dat natuurlijk geeft. Maar het mag je vrijheid als kunstenaar niet gaan belemmeren. Op dit moment doe ik bijna alles op mijn eentje: boetseren, tekenen, dossiers schrijven, boekhouding, mailings, opvolging van mijn bronzen, opstelling van tentoonstellingen, enz ... Voorlopig heb ik het nog allemaal onder controle. En gelukkig neemt de galerie ook heel wat taken op zich. Maar iemand in dienst nemen? Ik weet niet of ik dat wel kan en wil. Het idee te moeten gaan werken met verschillende assistenten doet me huiveren. Ik zal één van die kunstenaars zijn met een beperkt oeuvre, waarvan het meeste nog door mijn eigen handen gemaakt is. Onbewust wil ik het misschien beperkt houden en in eigen hand houden. Ik denk dat je anders een stuk van jezelf verliest en dat er veel verloren gaat door het te groots te zien. Ik weet niet of dat de kwaliteit van je werk ten goede komt. De kunstenaars die ik zelf enorm waardeer, hebben meestal maar een beperkt oeuvre.

Wat is de sleutel van je succes?

Ik ben vrij ambitieus en heb de drang om te creëren. Ik kan gewoon niet anders... Het plezier in mijn werk geeft me ook ongelofelijk veel voldoening. Het is voor mij een absolute noodzaak.

[Hilde Van Canneyt, bewerkt door red.]

www.sofiemuller.be
www.geukensdevil.com

Meer gesprekken met kunstenaars vind je op
hildevancanneyt.blogspot.com

5.

**EXPOSITIES MET WERK VAN SOFIE MULLER:****BRISURE**

Artistieke Verwantschappen, groepsexpo
 Belfius Bank, Pachécolaan 44, 1000 Brussel
 Van 20 oktober 2012 tot 16 maart 2013
www.brisure.be

ARE THE LIMITS OF MY LANGUAGE, THE LIMITS OF MY WORLD?

Groepsexpo, Gallery Maskara, Mumbai, India
 Van 20 tot 29 december 2012

INHULDIGING 'MIJNWERKERSVROUW'

Opdracht in Publieke Ruimte,
 Maasmechelen, vzw Tuinwijk
 December 2012

MUSEUM OP SCHAAL 1/7

Ronny Van De Velde Gallery
 2013

Sofie Muller is een van de 8 kunstenaars die centraal staan in de nieuwste KUNSTWERKT-uitgave 'Groeten uit het ondergrondse'. Dat boek daagt kinderen uit om geïnspireerd door hedendaagse Belgische kunst hun schrijftalent te ontdekken. Meer info op blz 30.

1. Clarysse 2011, gepatineerd brons, verbrande lessenaars, H 97 cm
2. Alice 2008, epoxy + marmer, 143 x 32 cm
3. Closet, 2007, keramiek tegels, bidet + bloed, H 200 cm
4. Shemale, 2006, gepatineerd brons, H 133 cm
5. Smoke drawing, 2011, rook, was, 57 x 34, 5 cm



Project
TRACK IN RESIDENCE



In de ban van
GAREN

Gesprekken met kunstenaars
SOFIE MULLER



Tentotips XL
ANISH KAPOOR